

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: УО-68/2017
04.06. 2018. године
Београд

Уставни суд у саставу: председник Весна Илић Прелић и судије Братислав Ђокић, др Горан П. Илић, др Драгана Коларић, др Тамаш Корхеџ (Korhecz Tamás), др Милан Марковић, Снежана Марковић, Мирослав Николић, Милан Станић, др Томислав Стојковић, Сабахудин Тахировић, др Јован Ђирић, др Милан Шкулић и др Тијана Шурлан, на основу члана 167. став 1. тач. 1. и 3. Устава Републике Србије, на седници одржаној 26. априла 2018. године, донео је

ОДЛУКУ

1. Утврђује се да одредба члана 8. Измена и допуна Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма од 27. марта 2016. године, у делу који гласи: „ступа на снагу даном доношења, а“ није у сагласности са Уставом.

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба члана 5. ст. 2. и 6, члана 7. ст. 3, 4. и 5, члана 7д и члана 7е ст. 1, 4. и 5. Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма - Пречишћени текст и одредаба чл. 7. до 10. Самосталних чланова измена и допуна Плана расподеле од 27. марта 2016. године.

Образложење

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости аката наведених у изреци. У иницијативи се наводи да је чланом 8. Измена и допуна Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма од 27. марта 2016. године, одређено да ове измене и допуне ступају на снагу даном доношења, што је супротно одредбама члана 196. Устава. У иницијативи се даље наводи да предвиђена примена правила која су усвојена Изменама и допунама Плана расподеле од 27. марта 2016. године, односе се на расподелу накнада прикупљених током 2015. и 2016. године, представља ретроактивну примену прописа, што је супротно одредбама члана 197. Устава. Поред наведеног, подносилац иницијативе сматра да примена правила расподеле која нису важила у време прикупљања средстава није у сагласности ни са одредбама члана 185. и члана 187. став 2. Закона о ауторском и сродним правима („Службени гласник РС“, бр. 104/09, 99/11, 119/12 и 29/16), и имајући у виду да су у супротности са Законом одређеним начелима плана расподеле: сразмерности, примерености и правичности, као и да се овим

изменама и допунама оспореног акта поједини носиоци права стављају у повољнији положај у односу на остале носиоце права. Подносилац даље истиче да се незаконитост оспорених изменама и допунама Плана расподеле огледа и у томе што се овим актом као принцип расподеле усваја „маркет шер“, који подразумева расподелу накнада на основу учешћа у тржишту умножених примерака фонограма на носачима звука и по основу дигиталне дистрибуције на основу података које доставља носилац права, а не корисник права како је то предвиђено Законом, посебно имајући у виду законску обавезу да расподела средстава мора бити заснована на прецизним подацима о искоришћавању фонограма.

У одговору доносиоца оспорених аката се истиче да су оспорене Измене и допуне Плана расподеле објављене на огласној табли и интернет страници Организације произвођача фонограма Србије - ОФПС (у даљем тексту: Организација ОФПС) истог дана када су донете, тј. 27. марта 2016. године, као и да је приликом доношења овог оспореног акта, Организација ОФПС утврдила да постоје нарочито оправдани разлози за његово ступање на снагу даном доношења, који се у конкретном случају поклапа и са даном његовог објављивања на описани начин. У погледу навода подносиоца иницијативе који се односе на повратно дејство оспореног акта, у одговору се истиче да је чланом 15. став 5. основног текста Плана расподеле предвиђено да се образложени обрачун и ревизија тог обрачуна утврђују у року од шест месеци од истека године на коју се расподела односи, што значи да се образложени обрачун за 2015. годину утврђује у 2016. години, и то до 30. јуна 2016. године, када су већ биле на снази Измене и допуне Плана расподеле усвојене 27. марта 2016. године. Наиме, расподела средстава се има разумети као дељење средстава за које важе правила која се прописују тада важећим планом расподеле, а не као прикупљање средстава, за које важе правила која се прописују тарифом (другим општим правним актом истог доносиоца). Што се тиче расподеле средстава за 2016. годину, у одговору се констатује да ова расподела тек предстоји и да ће се на њу применити онај план расподеле који буде био на снази у моменту започињања наведене расподеле. Поводом навода подносиоца иницијативе у погледу увођења „маркет шера“ као једног од критеријума за расподелу средстава остварених искоришћавањем фонограма путем јавног саопштавања, у одговору се, поред осталог, наводи да је Изменама и допунама Плана расподеле усвојеног 9. јуна 2017. године овај критеријум укинут.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио:

Скупштина Организације ОФПС је, на седници одржаној 27. марта 2016. године, донела Измене и допуне Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма. Оспореном одредбом члана 8. овог акта је предвиђено да наведене Измене и допуне Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма ступају на снагу даном доношења, а примењују се почев од расподеле за 2015. годину.

Уставом Републике Србије је утврђено да се закони и сви други општи акти објављују пре ступања на снагу и да закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, а да могу да ступе на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози, утврђени приликом њиховог доношења (члан 196. ст. 1. и 4.).

Полазећи од наведеног, Уставни суд је оценио да оспорена одредба члана 8. Измена и допуна Плана расподеле накнада остварених

искоришћавањем фонограма од 27. марта 2016. године, у делу којим је предвиђено ступање на снагу овог акта даном његовог доношења, није у сагласности са одредбама члана 196. ст. 1. и 4. Устава, из разлога што Устав условљава ступање на снагу општег акта протеклом одређеног рока од дана његовог објављивања, дакле не везује ступање на снагу општег акта за дан доношења, нити допушта могућност да исти ступи на снагу пре него што је објављен и пре него што су они правни субјекти на које се тај општи акт односи били у могућности да се упознају са његовом садржином. Уставни суд даље указује да утврђивање неуставности дела одредбе члана 8. оспореног акта, само по себи, не значи да овај акт никада није ступио на снагу. Наиме, оспорени акт није могао ступити на снагу даном доношења, како је то већ утврдио Уставни суд, али Уставни суд је имао у виду наводе из одговора доносиоца оспореног акта, да је овај акт објављен на огласној табли и интернет страници Организације ОФПС 27. марта 2016. године, тако да је овај акт, сагласно одредби члана 196. став 4. Устава, могао ступити на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, односно у року краћем од осам дана само ако је доносилац оспореног акта приликом његовог доношења навео нарочито оправдане разлоге за краћи рок ступања на снагу овог акта.

Како поводом наведеног спорног уставноправног питања Уставни суд већ има заузет став у својој пракси, то је Суд у овом уставносудском предмету одлучио без доношења решења о покретању поступка, сагласно одредби члана 53. став 3. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/07, 99/11, 18/13-Одлука УС, 40/15-др. закон и 103/15), као у тачки I. изреке.

У погледу оспоравања повратног дејства оспорене одредбе члана 8. Измена и допуна Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма од 27. марта 2016. године, којом је предвиђено да се овај акт примењују почев од расподеле за 2015. годину, Уставни суд је најпре утврдио да је одредбом члана 197. став 1. Устава утврђено да закони и сви други општи акти не могу имати повратно дејство. Међутим, одредбом члана 15. став 5. Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма је предвиђено да се образложени обрачун и ревизија тог обрачуна утврђују у року од шест месеци од истека године на коју се расподела односи, тако да тек након истека тог периода отпочиње расподела средстава прикупљених накнада остварених искоришћавањем фонограма у претходној години. Из наведеног следи да је образложени обрачун за 2015. годину утврђен у 2016. години, и то до 30. јуна 2016. године, када су већ биле на снази оспорене Измене и допуне Плана расподеле усвојене 27. марта 2016. године, тако да у конкретном случају, према оцени Уставног суда, не постоји повратно дејство примене решења из оспореног акта, имајући у виду да расподела прикупљених накнада из 2015. године у моменту доношења оспореног акта није била окончана, већ је тек требало да се спроведе.

Поводом оспоравања члана 5. ст. 2. и 6, члана 7. ст. 3, 4. и 5, члана 7д и члана 7е ст. 1, 4. и 5. Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма - Пречишћени текст и одредаба чл. 7. до 10. Самосталних чланова измена и допуна Плана расподеле од 27. марта 2016. године, Уставни суд указује да из навода иницијативе следи да се њихово оспоравање првенствено односи на увођење критеријума „маркет шер“ у области расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма путем јавног саопштавања, предвиђеног новододатим чланом 7е овог акта. Међутим, Уставни суд је утврдио да је у току поступка пред овим судом, Скупштина

Организације ОФПС, на седници одржаној 9. јуна 2016. године, донела нове Измене и допуне Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма, којима је, између осталог, брисан члан 7е у целини, чиме је укинут критеријум „маркет шер“ за расподелу накнада остварених искоришћавањем фонограма, па су самим тим и сва остала решења из оспореног акта која су се односила на питања у вези са овим критеријумом престала да важе.

С обзиром на то да су оспорена решења која се односе на увођење „маркет шера“ као посебног критеријума за расподелу одређених накнада остварених искоришћавањем фонограма престала да важе ступањем на снагу Измена и допуне Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма од 9. јуна 2016. године, а Уставни суд није нашао да поступак треба покренути ради отклањања последица неуставности и незаконитости, то је на основу члана 36. став 1. тачка 7) Закона о Уставном суду, поднета иницијатива у том делу одбачена, како је то одлучено у тачки 2. изреке.

Сагласно свему изложеном, Уставни суд је, на основу одредаба члана 42а став 1. тачка 2), члана 45. тачка 1) и члана 47. став 2. Закона о Уставном суду, као и члана 89. Пословника о раду Уставног суда („Службени гласник РС“, број 103/13), донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 168. став 3. Устава, одредба члана 8. Измена и допуна Плана расподеле накнада остварених искоришћавањем фонограма од 27. марта 2016. године, у делу који гласи: „ступа на снагу даном доношења, а“, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику Републике Србије“.

За тачност отправка:

Весна Илић Прелић